

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський) рівень	Форма навчання	Денна/Заочна	Навчальний рік/семестр	2-й рік/ III семестр

СИЛАБУС

Назва навчальної дисципліни	ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ
Кафедра	Філології (українське відділення)
Освітня програма	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія (Українська мова і література)»
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кількість кредитів: 4 Лекції: 10 Семінарські/практичні заняття: 20 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 90
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Кордонець О.А. кандидат філологічних наук kordonets.oleksandr@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Історія української літератури, Вступ до літературознавства
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати	Теорія літератури є однією з основних літературознавчих дисциплін. Вона читається студентам магістратури, які мають певні знання із загальних питань науки про літературу. Курс теорії літератури завершує фахову підготовку майбутнього філолога, фахового словесника, підсумовує його знання з усіх дисциплін літературознавчого циклу. Мета

**навчальної
дисципліни,
основна тематика
дисципліни**

дисципліни – дати знання про специфіку літератури, традиції, новаторство, проблеми змісту і форми, інтерпретації художніх текстів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **загальних компетентностей**:

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність працювати в команді та автономно.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність проведення досліджень на належному рівні.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
- Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **фахових компетентностей**:

- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати поглиблені знання з літературознавства, володіння навичками управління інформацією.

Очікувані результати після закінчення курсу «Теорія літератури»:

- Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- Упевнено володіти державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною мовою.
- Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
- Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
- Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
- Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.
- Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
- Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
- Дотримуватися правил академічної доброчесності.

- Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
- Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного матеріалу.
- Використовувати спеціалізовані концептуальні знання для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
- Планувати, організувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки.
- допомогти студентам оволодіти правильним розумінням суті літератури як одного з видів мистецтв;
- дати відомості студентам про еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства, починаючи з доби античності й кінчаючи новітніми досягненнями;
- навчити студентів оперувати базовими літературознавчими термінами та знаннями з теорії літератури під час аналізу художніх текстів, творчої індивідуальності письменника, літературного процесу певного періоду;
- виховати у студентів звичку систематично знайомитися з новими працями з питань теорії літератури.

Тематика дисципліни

Вступ. Розвиток світової та вітчизняної літературознавчої думки. Теорія літератури як наука і навчальна дисципліна. Предмет теорії літератури. Основні поняття теорії літератури. Теорія літератури в системі інших наук. Допоміжні літературознавчі дисципліни. Розвиток світової літературознавчої думки від доби античності до сучасних теорій і вчень. Розвиток вітчизняного літературознавства. Основні методи літературознавства (біографічний, культурно-історичний, порівняльно-історичний, міфологічний, соціологічний, психологічний, психоаналіз, метод структуральної поетики, неоміфологічний метод, герменевтичний метод, рецептивна естетика). Новітні напрями і течії у літературознавстві (постструктуралізм, деконструктивізм, постколоніалізм, феміністична критика, постколоніальна критика, екокритика).

Художня література як вид мистецтва та як система. Предмет і специфіка художньої літератури. Художній образ і знак. Творчий процес і його складові. Характер і проблема типового. Види художніх образів. Знак і його види. Свобода творчості і детермінізм. Проблеми змісту і форми художнього твору. Автор і читач. Автор твору. Типи вираження образу автора. «Концепція смерті автора». Читач і читання. Категорії читача. Читання як гра. Композиція і сюжет. Мова художнього твору. Тропи в художньому творі. Синтаксичні фігури. Поетична фоніка. Зміст літературного твору. Пафос і його різновиди. Віршування. Генерика і генологія літератури. Поняття роду, виду і жанру. Епос, види епічних творів. Лірика, основні жанрові різновиди лірики. Драма. Види і жанри драми. Суміжні змістоформи. Проблеми генології. Літературний процес. Спадкоємність. Літературні взаємодії та взаємовпливи. Літературна традиція й новаторство. Проблеми типологізації художніх творів. Творчість письменника. Літературний напрям і стиль. Літературна школа. Літературна течія. Художній метод.

	Бароко. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм. Натуралізм. Модернізм і його напрями: символізм, акмеїзм, футуризм, імпресіонізм, експресіонізм, неоромантизм, сюрреалізм. Соціалістичний реалізм.
Критерії контролю та оцінювання результатів навчання	Опитування на практичних заняттях, індивідуальні письмові роботи, доповіді-презентації, модульні контрольні роботи.
Інші інформації про дисципліну (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	Відповіді на практичних заняттях – 30 балів (максимум). Самостійна робота студента (підготовка доповідей і презентацій, письмовий аналіз творів, індивідуальні письмові роботи, опрацювання наукової літератури) – 20 балів. Модульна контрольна робота – 50 балів. Разом: 100 балів Залік (допуск у разі наявності 35 балів) – максимум 100 балів Технічне забезпечення: Classroom дисципліни
Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси	1. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції / П.В.Білоус. – Житомир: Рута, 2009. – 336 с. 2. Пахаренко В. Українська поезика. – Черкаси: Відлуння-плюс, 2009. 3. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Загальне літературознавство. – Рівне, 1997. 4. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002. 5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 488 с. 6. Ткаченко А. Мистецтво слова: вступ до літературознавства. – К., 1998. 7. Ференц Н. Теорія літератури і основи естетики. – К.: Знання, 2014.